

**Protokoll fra møte i Faggruppen for dyrehelse og dyrevelferd (dyrevern) i VKM
torsdag 13. desember 2007 klokken 12.00-17.00**

Deltakere:

Fra Faggruppen for dyrehelse og dyrevelferd (dyrevern):

Wenche Farstad (møteleder), Bjarne O. Braastad, Knut E. Bøe, Brit Hjeltnes, Kristian Hoel, Tore Håstein, Rune Waagbø og Olav Østerås

Forfall:

Arne Flåøyen, Espen Rimstad

Observatør fra Mattilsynet:

Stein Fiskum fra Mattilsynets seksjon for dyrevelferd og fiskehelse (tilstede under behandling av sak 4 på dagsorden: "Religiøs slaktning uten bedøving før avlivning")

Fra sekretariatet til VKM:

Ingfrid Slaatto Næss, koordinator for FG8 (Ref.)

Forkortelser benyttet i protokollen:

FG8: Faggruppe dyrehelse og dyrevelferd (dyrevern)

FG6: Faggruppe for fôr til terrestriske og akvatiske dyr.

HK: Hovedkomité

MT: Mattilsynet

RV: Risikovurdering

VKM: Vitenskapskomiteen for mattrygghet

EFSA: European Food Safety Authority

FGM: Faggruppemøte

Forklaring til nummerering av dokumentene: ÅÅ/xNN-d

ÅÅ er tosifret årstall

x er nr. på faggruppen saken kommer fra (1-8, eller 0 for hovedkomiteen)

NN er fortløpende nummerering fra 1-99

d er nr på dokument i saker hvor det finnes flere enn ett dokument

Når en sak behandles i flere grupper følger samme saksnummer dokumentet, dvs. saksnummeret kommer fra den gruppen der saken først blir behandlet.

Sak 1: Velkommen, forfall og habilitet

Leder for faggruppen, Wenche Farstad, ønsket velkommen til møtet i Faggruppen for dyrehelse og dyrevelferd (dyrevern). Arne Flåøyen og Espen Rimstad var ikke tilstede på møtet. Det ble opplyst om at Jon M. Arnemo har trukket seg fra vervet i VKMs Faggruppe 8.

Sak 2: Godkjenning av møteinnkallelse og dagsorden

Innkalling og forslag til dagsorden for møtet ble godkjent uten endringer. Det ble foretatt en kort oppsummering av protokollen fra forrige faggruppemøte.

Sak 3: Saker fra møte i Hovedkomiteen

Det ble foretatt en kort oppsummering av protokollen og sakene fra møtet i Hovedkomiteen 13. september 2007. Spesielt ble saken vedrørende kreditering av VKM - arbeid nevnt.

Punktet vedrørende diskusjon av mål- og strategiplan for faggruppen ble også kort diskutert. Det ble besluttet av sekretariatet lager et utkast til mål- og strategiplan og sender ut til faggruppen for kommentarer. Innspillene bes leveres til sekretariatet innen 20. januar. Mål- og strategiplanen fra de ulike faggruppene skal foreligge som bakgrunnsdokument til Hovedkomitemøtet 24. januar. Faggruppeleder vil være på reise når dette møtet skal avholdes, og Tore Håstein (nestleder i Faggruppe 8) skal være stedfortreder på møtet samt fungere som leder av faggruppen i tidsrommet fra 4. – 25. januar.

Sak 4: Saker som skal behandles på møtetRisikovurdering-religiøs slaktning uten bedøving før avlivning (saksnummer 07/809)

Landbruks- og matdepartementet har bedt Mattilsynet om å innhente uttalelse om det er dyrevelferdsmessig forsvarlig å avlive dyr ved avblødning uten forutgående bedøvelse. Mattilsynet ber derfor VKM vurdere om avlivning av slaktedyr ved avblødning uten forutgående bedøvelse medfører risiko for lidelse som er vesentlig større enn ved avblødning etter forutgående bedøvelse.

Endelig ordlyd i oppdraget er oversendt VKM. Foreløpig innhold til rapport ble diskutert. Det ble besluttet å supplere rapporten bl.a. med mer bakgrunnsinformasjon. Fristen på oppdraget ble utsatt (godkjent av Mattilsynets observatør) til 15. januar 2008.

Sykdomsrisiko i forbindelse med fangstbasert akvakultur og fôring med villfanget fisk (saksnummer 07/804)

Næringen har et behov for å kunne bruke frossen sild og lodde som våtfôr til villfanget torsk. Tross status som naturlig føde for torsk blir slikt fôr antatt å kunne øke risiko for sykdomsutbrudd i en oppdrettssituasjon. Bestillingen fra Mattilsynet ble diskutert på møte i Faggruppen for dyrehelse og dyrevelferd (dyrevern) 15. mars 2007 der det ble enighet om at bestillingen skulle omfatte:

1. En vurdering av smitterisiko ved bruk av villfanget fisk (fortrinnsvis sild og lodde) som fôr til villfanget torsk
2. En vurdering av om frysing kan redusere risiko for smitte av de aktuelle sykdomsfremkallende agens

Det ble opprettet en *ad hoc* gruppe for å utrede problemstillingene. Oppdraget ble forankret i Faggruppe 8, men vurderingen ble også sendt på høring i Faggruppe 6, faggruppe for fôr til terrestriske og akvatiske dyr. Vurderingen ble levert Mattilsynet 3. juli 2007.

I et brev av 12. oktober 2007 fra Mattilsynet, ble det presisert at Mattilsynet ønsket en nærmere klargjøring av smitterisiko når det gjelder fôring av fersk ufrossen sild og lodde til fisk, eventuelt med tilråding av frysing for å drepe uønskede parasitter i fôret.

Det ble således utarbeidet et forslag til svar på denne presiseringen, og den reviderte versjonen av risikovurderingen ble gjennomgått og diskutert på faggruppemøtet. Revidert versjon av risikovurderingen vedrørende sykdomsrisiko i forbindelse med fangstbasert akvakultur og fôring med villfanget fisk oversendes Mattilsynet i løpet av desember 2007.

Saker som har vært behandlet i faggruppen siden forrige møte

Ingen saker var satt opp under dette punktet på agendaen.

Status for øvrige saker i faggruppen

Risikovurdering-lidelser ved hold av pelsdyr (saksnummer 07/807)

Mattilsynet vil i 2008 foreta en revisjon av Forskrift 20. september 1998 nr. 901 om hold av pelsdyr. Dette er en del av oppfølgingen av Stortingsmelding nr. 12 (2002-2003) om dyrehold og dyrevelferd i Norge.

Stortingsmeldingen slår fast at pelsdyrnæringen står overfor en rekke utfordringer som trolig må finne en løsning før pelsdyroppdrett kan framstå som allment akseptabelt. Det understrekes at velferden for pelsdyrene må forbedres vesentlig i et framtidig pelsdyrhold sammenlignet med dagens driftsformer.

Med bakgrunn i Stortingsmeldingens skisserte problemstillinger ber Mattilsynet VKM om å vurdere risiko for lidelse ved hold av pelsdyr.

Det er besluttet å sette oppdraget ut som et utredningsoppdrag. Det er videre bestemt at Universitetet for miljø- og biovitenskap skal ha hovedansvar for utredningsarbeidet i samarbeid med andre relevante fagmiljøer. Bjarne Braastad fra faggruppen vil lede dette utredningsarbeidet. Ekspertene fra Veterinærinstituttet og Norges veterinærhøgskole skal vurdere forhold rundt avlivning av pelsdyr. Utredningsrapportene skal danne utgangspunkt for faggruppens vurdering som skal leveres til Mattilsynet 15. mai 2008 (VKM fikk ved forespørsel til Mattilsynet ved seksjonsleder Torunn Knævelsrud utsatt frist på oppdraget).

Endelig bestilling er oversendt VKM. Bestillingen er formulert på engelsk, og oppdraget skal også besvares på engelsk.

Risikovurdering av transport av fisk i lukket system (saksnummer 07/806)

På bakgrunn av forslag til endringer i nasjonalt regelverk vedrørende transport av fisk med hensyn på å sikre fiskens velferd, har Mattilsynet bedt VKM vurdere forhold ved transport av fisk i lukket system.

Det er oppnevnt en *ad hoc* gruppe med eksperter fra ulike relevante fagmiljøer i Norge som skal utarbeide en bakgrunnsrapport for VKMs risikovurdering. Det første møte i *ad hoc* gruppen ble avholdt 27. november. Nytt møte i *ad hoc* gruppen skal avholdes 4. januar. Det ble enighet om at bestillingen skal formuleres og besvares på engelsk. Mattilsynet skal så snart som mulig oversende endelig oppdragstekst på engelsk. Frist på oppdraget er satt til 15. april 2008.

Risikovurdering-positivliste for sirkusdyr (saksnummer 07/808)

Mattilsynet vil utarbeide en såkalt positivliste over dyr som tillates framvist på sirkus. Dette er et oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet som ledd i oppfølgingen av Stortingsmelding nr. 12 (2002-2003) om dyrehold og dyrevelferd i Norge, hvor en tar sikte på å innskrenke antall arter som tillates framvist på sirkus. Mattilsynet ber derfor VKM om å utføre en risikovurdering knyttet til om visse dyrearter egner seg for fremvisning i sirkus.

Endelig oppdragstekst er oversendt VKM.

Det er foreslått å oppnevne en *ad hoc* gruppe med eksperter fra ulike relevante fagmiljøer i Norge som skal utarbeide en bakgrunnsrapport for VKMs risikovurdering. Knut Bøe fra faggruppen skal lede arbeidet i *ad hoc* gruppen. Fristen på oppdraget er satt til 1. april 2008.

Risikovurdering vedrørende hold av kylling (saksnummer 07/810)

- Oppdrag om utredning-lys-og lysprogram
- Oppdrag om utredning-dyretetthet

Mattilsynet ber om risikovurdering av dyrevelferd for slaktekylling ved endring av visse krav til hold av fjørfe.

Forskrift 12.12. 2001 om hold av høns og kalkun fastsetter minstekrav til hold av høns og kalkun. EU har vedtatt Rådsdirektiv 2007/43/EC 28.6.2007 om minstekrav til hold av kylling for kjøttproduksjon. Direktivet inneholder driftskrav til kyllingoppdrett for kjøttproduksjon, som er noe forskjellig fra gjeldende bestemmelser i Norge, fastsatt i forskrifter om hold av høns og kalkun, transport av levende dyr og dyrevern i slakterier.

Mattilsynet ber om utredning av konsekvenser ved en mulig endring av krav til dyretetthet, lysstyrke og lysprogram ved hold av fjørfe.

Det er foreslått å innhente eksterne eksperter som vil foreta en litteraturgjennomgang og skrive en rapport som faggruppen igjen vil bruke som bakgrunn for sin vurdering. Endelige oppdragstekster er oversendt VKM. Det er bestemt at oppdraget om lys- og lysprogram skal skrives på engelsk, og oppdraget om dyretetthet skal skrives på norsk. Knut Bøe, som skal lede arbeidet med utredningsrapportene, orienterte kort om status på oppdraget. Fristen på oppdraget er satt til 20. juni 2008.

Sak 5: Oppfølging av saker fra forrige møte i faggruppen

Ingen saker var satt opp under dette punktet på agendaen.

Sak 6: Orientering fra *ad hoc*-grupper/undergrupper eller lignende

Faggruppeleder orienterte kort om arbeidet i *ad hoc* gruppen for samvirkende toksiske effekter av stoffer. Rapporten skal behandles på Hovedkomitemøtet 24. januar.

Faggruppeleder orienterte videre om EFSA's arbeidsgruppe vedrørende kloning av dyr. EU-kommisjonen har bedt EFSA om en bred vurdering av velferdsimplikasjoner forbundet med kloning av dyr, der både aspektene mattrygghet, dyrehelse, dyrevelferd og miljøkonsekvenser skal utredes. Det er nedsatt en arbeidsgruppe som skal utarbeide bakgrunnsdokumenter i saken, og faggruppeleder i Faggruppe 8, Wenche Farstad, er oppnevnt som deltager i gruppen.

Sak 7: Saker til hovedkomiteen

Det er besluttet at det skal utgå en høringsuttalelse vedrørende ny lov om dyrevelferd fra VKM ved Hovedkomiteen som Faggruppe 8 skal utarbeide et forslag til. Spesielle forhold ved den nye loven ble diskutert, og det ble bestemt at medlemmer av faggruppen sender sine forslag til sekretariatet som setter innspillene sammen til et samlet notat. Innspillene må

foreligge i sekretariatet innen 20. januar slik at notatet kan foreligge ferdig til Hovedkomitemøtet 24. januar.

Selvinitiering av risikovurderinger i Faggruppe 8 ble diskutert. Det er tidligere foreslått å vurdere Bluetongueproblematikken i faggruppen, og det ble diskutert å opprette en *ad hoc* gruppe som i første omgang bør utarbeide ordlyden i et mandat samt aktuell tidsplan for arbeidet.

Sak 8: Møter o.a. av felles interesse

Det ble foretatt en kort orientering om ulike møter og seminarer av interesse.

Sak 9: Nytt fra sekretariatet

Det ble foretatt en kort orientering om ny sak til vurdering fra Mattilsynet vedrørende hygieniserende effekter av Gelly-feedprosessen. Det er siden 1991 jobbet med å utvikle fôr basert på avskjær fra villfisk til bruk i fôr til oppdrettsfisk. På grunn av fare for smitteoverføring, ble det utviklet et eget fôrkonsept, Gelly-Feed, med et hygieniserende trinn (lutbehandling). Mattilsynet ber VKM vurdere om dokumentasjon av Gelly-feed metoden er tilstrekkelig til å oppfylle kravene til metode om forbud mot bruk av animalske proteiner i fôr til produksjonsdyr.

Det er besluttet å opprette en *ad hoc* gruppe med kandidater fra både Faggruppe 8 og Faggruppe 6. Brit Hjeltnes og Espen Rimstad fra Faggruppe 8 skal delta i *ad hoc* gruppen. Saken skal forankres i Faggruppe 6, men sendes på høring også i Faggruppe 8.

Sekretariatet orienterte kort om maler og rutiner for referat fra deltagelse som VKM-medlem på internasjonale møter/konferanser/seminarer/kurs.

Det ble også kort orientert om ny koordinator til Hovedkomiteen, Danica Grahek-Ogden, som tiltrer 1. januar 2008.

Sak 10: Nye møtedatoer

Det er avtalt ny møtedato i Faggruppe 8 tirsdag 25. mars 2008 (klokken 10.00-15.00) i Oslo.

Sak 11: Eventuelt

Faggruppeleder orienterte kort om nye saker fra EFSA angående dyrehelse og dyrevelferd. Spesielt ble det fremhevet EFSAs fokus på kalvehelse og melkekuvelferd.

Det ble også diskutert evt. erstatning for Jon M. Arnemo som har sluttet i faggruppen.